

om te ontwijken. Het na de bekoeling zich vormend condensatie-water zou de afsluiting volkomen maken.

De toekomst zal leeren, of Schrijver niet al te hoogen dunk van zijn uitvinding heeft. Moge in de bekende toestellen niet altijd absoluut steriele melk verkregen worden, het beoogde doel wordt niettemin ook bij het gebruik van deze bereikt, terwijl bij de nieuwe sluiting aan den eerder te stellen eisch: de mogelijkheid om de fleschjes te verzenden, niet voldaan wordt. Het oudste toestel, dat van SOXHLET, spant in dit opzich nog de kroon.

S. K. HULSHOFF.

Virulentie van het speeksel gedurende het incubatie-tijdperk van rabies. — NOCARD en ROUX stelden hieromtrent onderzoekingen in (*Annales de l'Institut PASTEUR*, 25 Maart 1890, en *Recueil de méd. vét.*, 30 Mei 1890) en kwamen tot het belangrijke resultaat, dat reeds 48 uren, ja zelfs 3 dagen vóór dat eenig verschijnsel van rabies bij de proefhonden waarneembaar was, hun speeksel virulent was geworden.

Hieruit vloeit dus voort, dat de beet van een schijnbaar gezonden hond dolheid ten gevolge kan hebben, en dat het gewenscht is een hond, die gebeten heeft, gedurende minstens 3 dagen in observatie te houden, alvorens omtrent het al of niet gevaarlijke der verwonding uitspraak te doen.

W. C. SCHIMMEL.

I N G E Z O N D E N.

NOG EEN WOORD OVER PSYCHIATRIE ALS EXAMEN-VAK.

Tot wederantwoord op het antwoord van Dr. WINKLER in n°. 26 van dit *Tijdschrift* slechts enkele regelen. Had Dr. WINKLER mijn eerste artikel goed gelezen, dan waren ook deze weinige regelen overbodig geweest. Immers wat ik nu zeggen ga, heb ik met andere woorden reeds in bedoeld artikel gezegd.

Ik zeide: de meest voorkomende zielsziekten zijn: neurasthenie, hysterie, hypochondrie en melancholie, de overige psychische ziekten daarentegen komen slechts *betrekkelijk* zelden voor. Voor het gros der medici zijn de genoemde „meest voorkomende” zielsziekten „zeer goede bekenden” 1); derhalve zij bezitten de kennis noodig om de lijdens aan die ziekten doelmatig te behandelen, en daarmede dus ook die psychiatrische kennis, welke voor de geneeskundige praktijk het meest noodig, ja, ik gaf en geef het Dr. WINKLER toe, onontbeerlijk is.

Dr. WINKLER nu eischt, dat de psychiatrie een verplicht examen-vak worde, omdat zielsziekten ontzaglijk veel voorkomen, en de tegenwoordige artsen niets van psychiatrie kennen. Doch deze laatste bewering is, gelijk ik boven uiteenzette, onjuist. Waartoe dan nog meer, dan nu reeds geschiedt, van de

1) En ik bedoelde daarmede bekenden niet alléén van neurologische, maar bepaaldelijk ook van psychologische zijde.

candidaat-artsen geëischt? Waarom dan van de Regeering nog een nieuw examen-vak gevraagd? Laat ons beter en steeds beter *onderwijs* verlangen: daarop komt het in de eerste plaats aan.

Over de *inrichting* van het aanstaand psychiatrisch onderwijs heb ik niet meer dan een enkel woord gesproken. Ik heb alleen gezegd, dat *minstens* aan één Universiteit in ons land een Hoogleraar in psychiatrie dient te worden aangesteld. Dat ik dankbaar het onderwijs van Prof. HUET en van Prof. ROSENSTEIN heb vermeld was, naar het schijnt, voor Dr. WINKLER een grond om mij den wensch toe te dichten, dat het onderwijs in psychiatrie, ook in het vervolg, uitsluitend aan „de interne clinisten” zoude worden toevertrouwd. En, „onderwijs in psychiatrie door interne clinisten is eenvoudig een onding, omdat „zij geen psychiatrie kennen”. Zoo zou ik dus „een onding” hebben aangeraden.

Daar het mij hier echter alleen om de zaak te doen is, zal ik Dr. WINKLER niet verder antwoorden op verschillende woorden en zinnen, welke hij mij in den mond legt, doch welke door mij niet zijn uitgesproken. Evenmin zal ik hem van repliek dienen, waar hij mij tot een afschrikwekkend voorbeeld stelt, omdat ik van zielsziekten „in ruimeren en in engeren zin” heb gesproken 1). Dat alles heeft alleen betrekking op mijn persoon, en doet niets af tot de zaak, die wij te behandelen hebben.

Dr. WINKLER, en met hem vele psychiatrici ex professo, slaan, naar mijn meening, de psychiatrische kennis van het gros der praktiseerende artsen veel te laag aan. Dat de meeste artsen zelfs geen flink handboek over psychiatrie zouden bezitten kan ik niet aannemen, en evenmin, dat zij zich het genot van het lezen en bestudeeren van een dergelijk boek op den duur zouden kunnen ontzeggen.

Rotterdam, Juni 1890.

Dr. W. NOLEN.

Aan den Wel Ed. Geb. Heer Kg.

Mijne brochure „Heilgymnastiek, Massage en orthopaedische bandages” zag het licht, omdat de zakelijke inhoud niet door de Red. van het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde* werd opgenomen.

Ik meende bedenkingen te hebben tegen de practische uitvoering van Dr. TILANUS en verdedigde mijne behandelingswijze tegen geringschatting van Dr. DE BRUÏNE. Dat is m. i. geen krenking noch van personen, noch minder van den geneeskundigen stand.

Meer dan iemand anders wellicht, acht ik den geneeskundigen stand hoog, en stel prijs op samenwerking.

Achtend,

's Hage, Juni 1890.

J. G. MILO JR.

---

1) Evenwel niet, dan nadat ik voor ieder, die lezen kan, duidelijk had uitéengezet, wat ik met die korte uitdrukking bedoelde.